ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*] SECINĀJUMI,

sniegti 2007. gada 29. martā [1]

I — Ievads

1. Šī tiesvedība ir saistīta ar trīs prejudiciāliem jautājumiem, ko Tiesai uzdevusi kāda Itālijas pirmās instances tiesa — *Tribunale Ordinario di Novara*. [Novaras apgabala Tiesa] Prejudiciālie jautājumi attiecas uz Komisijas 1999. gada 25. janvāra Lēmumu Nr. 1999/93/EK par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanas procedūru saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/106/EEK 20. panta 2. punktu attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām un sauljumiem [un attiecīgām pierīcēm] [2] — proti, uz minētā lēmuma 2. un 3. panta, kā arī II un III pielikuma interpretāciju, piemērošanu horizontālajās attiecībās starp privātpersonām un spēkā esamību.

2. Minētie jautājumi radās *Tribunale Ordinario di Novara* izskatāmajā prāvā starp *Carp Snc di L. Moleri* (turpmāk tekstā — "*Carp*") kā prasītāju un *Ecorad Srl* (turpmāk tekstā — "*Ecorad*") kā atbildētāju, kurā ir lūgts konstatēt durvju, kuras ir paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, piegādes līguma neizpildi.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

1) Direktīva 89/106

3. Saskaņā ar 1. panta 2. punktu Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvā 89/106/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz būvizstrādājumiem, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1993. gada 22. jūlija Direktīvu 93/68/EEK, ar ko groza Direktīvu 87/404/EEK (vienkāršās spiedtvertnes), Direktīvu 88/378/EEK (rotaļlietu drošība), Direktīvu 89/106/EEK (būvizstrādājumi), Direktīvu 89/336/EEK (elektromagnētiskā saderība), Direktīvu 89/392/EEK (mašīnas), Direktī-

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.

2 — OV L 29, 51. lpp.

vu 89/686/EEK (individuālie aizsardzības līdzekļi), Direktīvu 90/384/EEK (neautomātiski svari), Direktīvu 90/385/EEK (aktīvās implantējamās medicīnas ierīces), Direktīvu 90/396/EEK (iekārtas, kurās izmanto gāzveida kurināmo), Direktīvu 91/263/EEK (telekomunikāciju termināliekārtas), Direktīvu 92/42/EEK (jauni karstā ūdens apkures katli, kas tiek kurināti ar šķidriem vai gāzveida kurināmiem) un Direktīvu 73/23/EEK (elektroierīces, kas paredzētas lietošanai noteiktās sprieguma robežās) [3], un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003, ar ko Padomes Lēmumam 1999/468/EK pielāgo noteikumus par komitejām, kuras palīdz Komisijai īstenot tai piešķirtās ieviešanas pilnvaras, kas noteiktas dokumentos, uz kuriem attiecas EK līguma 251. pantā minētā procedūra [4] (turpmāk tekstā — "Direktīva 89/106"), par "būvizstrādājumu" direktīvas nozīmē ir uzskatāms jebkurš ražojums, kas ir ražots, lai to pastāvīgi iekļautu būvdarbos, tostarp gan ēkās, gan inženiertehniskajos būvdarbos.

4. Direktīvas 89/106 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 1. pantā minētos ražojumus, kas paredzēti izmantošanai būvdarbos, var laist tirgū vienīgi tad, ja tie ir piemēroti paredzētajiem mērķiem, proti, tiem ir tādi raksturlielumi, ka darbi, kuros tos iekļauj, montē, izmanto vai ierīko, ja tie ir pareizi projektēti un būvēti, var atbilst 3. pantā minētajām pamatprasībām, ja uz šādiem darbiem attiecas noteikumi, kuros ir ietvertas šādas prasības.

5. Saskaņā ar Direktīvas 89/106 3. panta 1. punktu pamatprasības, kas piemērojamas būvdarbiem un kas var ietekmēt ražojuma tehnisko raksturojumu, kā mērķi ir izklāstītas Direktīvas 89/106 I pielikumā. Kā šādas pamatprasības minēta mehāniskā pretestība un stabilitāte, drošība ugunsgrēka gadījumā, higiēna, veselība un vide, izmantošanas drošība, aizsardzība pret troksni, enerģijas taupīšana un siltuma saglabāšana.

6. Direktīvas 89/106 4. panta 1. punktā ir paredzēts, ka "šīs direktīvas nozīmē "tehniskās specifikācijas" ir standarti un tehniskie apstiprinājumi".

7. Savukārt Direktīvas 89/106 4. panta 2. punktā ir ietverti šādi noteikumi:

"Dalībvalstis pieņem, ka izstrādājumi ir piemēroti lietošanai, ja tie nodrošina darba

3 — OV L 220, 1. lpp.
4 — OV L 284, 1. lpp.

izpildi, ja tie ir projektēti un izgatavoti atbilstoši 3. pantā minētajām galvenajām prasībām un ja uz tiem ir *CE* marķējums, kas norāda, ka tie atbilst visiem šīs direktīvas noteikumiem, ieskaitot V nodaļā noteiktās atbilstības vērtēšanas procedūras un III nodaļā noteikto procedūru."

8. Atbilstoši Direktīvas 89/106 4. panta 6. punktam:

"*CE* marķējums nozīmē, ka izstrādājumi atbilst šā panta 2. un 4. punkta prasībām. Atbildība par *CE* marķējuma piestiprināšanu pie paša izstrādājuma, tam pievienotas etiķetes vai iepakojuma, vai pievienotajiem tirdzniecības dokumentiem jāuzņemas izgatavotājam vai viņa pilnvarotam pārstāvim Kopienā."

9. Saskaņā ar Direktīvas 89/106 13. panta 1. punktu par apliecinājumu, ka ražojumi atbilst tehnisko specifikāciju prasībām 4. panta nozīmē, atbild Kopienā reģistrēts izgatavotājs vai tā pārstāvis.

10. Direktīvas 89/106 13. panta 2. punktā ir paredzēts, ka "uz ražojumiem, uz kuriem attiecas atbilstības apliecinājums, attiecināmas arī atbilstības prezumpcijas tehniskajām specifikācijām 4. panta nozīmē. Atbilstību nosaka, saskaņā ar III pielikumu veicot testus vai sniedzot citus pierādījumus, pamatojoties uz tehniskajām specifikācijām".

11. Saskaņā ar Direktīvas 89/106 13. panta 3. punktu "ražojuma atbilstības apliecinājums ir atkarīgs no tā, vai:

a) izgatavotājs izmanto ražošanas procesa kontroles sistēmu, lai nodrošinātu to, ka produkcija atbilst attiecīgajām tehniskajām specifikācijām; vai

b) atsevišķiem ražojumiem, kas norādīti attiecīgajās tehniskajās specifikācijās, produkcijas kontroles vai paša ražojuma novērtēšanā un uzraudzības pasākumos papildus ražošanas procesa kontroles sistēmai ir iesaistīta apstiprināta sertifikācijas iestāde".

12. Direktīvas 89/106 13. panta 4. punktā ir paredzēts, ka "Komisija pēc apspriešanās ar komiteju, kas minēta 19. pantā, saskaņā ar III pielikumā sniegtajiem norādījumiem at-

tiecīgajam ražojumam vai ražojumu grupai nosaka procedūras izvēli 3. punkta nozīmē, ņemot vērā:

a) ražojuma svarīgumu attiecībā uz pamatprasībām, jo īpaši tām, kas attiecas uz veselību un drošību;

b) ražojuma specifiku;

c) ražojuma raksturlielumu mainīguma ietekmi uz tā piemērotību izmatošanai;

d) jutību attiecībā uz defektiem ražošanā.

Katrā gadījumā izvēlas pēc iespējas mazāk apgrūtinošo procedūru, kas ir droša.

Šādi noteiktu procedūru norāda pilnvarojumos un tehniskajās specifikācijās vai to publikācijās".

13. Direktīvas 89/106 16. pantā ir noteikts:

"1. Ja kādam konkrētam ražojumam nav 4. pantā definēto tehnisko specifikāciju, galamērķa dalībvalsts pēc pieprasījuma atsevišķos gadījumos uzskata ražojumu par atbilstošu valstī spēkā esošajiem tiesību aktiem, ja tas izturējis testus un inspekciju, ko veikusi apstiprināta iestāde ražotājā dalībvalstī atbilstoši galamērķa dalībvalstī spēkā esošajām metodēm vai metodēm, ko minētā dalībvalsts atzinusi par līdzvērtīgām.

2. Ražotāja dalībvalsts informē galamērķa dalībvalsti, saskaņā ar kuras noteikumiem veicami testi un inspekcija, par iestādi, kuru tā paredzējusi apstiprināt šim mērķim. Galamērķa dalībvalsts un ražotāja dalībvalsts sniedz viena otrai visu vajadzīgo informāciju. Pēc šīs informācijas apmaiņas ražotāja dalībvalsts apstiprina šādi izraudzīto iestādi. Ja dalībvalstij ir bažas, tā pamato savu nostāju un informē Komisiju.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka izraudzītās iestādes cita citai sniedz visu vajadzīgo palīdzību.

4. Ja kāda dalībvalsts konstatē, ka apstiprināta iestāde neveic testus un inspekciju atbilstoši valsts tiesību aktiem, tā ziņo par to dalībvalstij, kurā iestāde ir apstiprināta. Minētā dalībvalsts pieņemamā termiņā informē ziņotāju dalībvalsti par šajā sakarā paveikto. Ja ziņotāja dalībvalsts neuzskata, ka paveiktais ir pietiekams, tā var aizliegt attiecīgo ražojumu laist tirgū un izmantot vai var attiecināt uz to īpašus nosacījumus. Par to tā informē pārējās dalībvalstis un Komisiju."

2) Lēmums 1999/93

14. Komisijas 1999. gada 25. janvāra Lēmumā par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanas procedūru saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/106/EEK 20. panta 2. punktu attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām un sauljumiem [un attiecīgām pierīcēm] (turpmāk tekstā — "Lēmums 1999/93") [5], proti, tā 2. pantā ir paredzēts, ka ražojumiem, kas norādīti II pielikumā, atbilstība jāapliecina saskaņā ar procedūru, pēc kuras papildus ražotāja atbildībā izveidotai ražošanas kontroles sistēmai ražošanas procesa vai ražojuma novērtēšanā un uzraudzībā tiek iesaistīta akreditēta sertifikācijas iestāde.

15. Saskaņā ar Lēmuma 1999/93 3. pantu "atbilstības apliecināšanas procedūru, kas noteikta III pielikumā, norāda pilnvarojumos norādījumiem par Eiropas tehnisko apstiprinājumu".

5 — OV L 29, 51. lpp.

16. Lēmuma 1999/93 4. pantā ir paredzēts, ka lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

17. Lēmuma 1999/93 II pielikums attiecas uz šādiem ražojumiem:

"Ugunsizturīgas durvis un vārti (ar attiecīgajām pierīcēm vai bez tām):

— izmantošanai aizsardzībai pret ugunsgrēka un dūmu izplatīšanos un avārijas izejām [..]."

18. Lēmuma 1999/93 III pielikumā par durvju, žalūziju un sauljumu, un to pierīču atbilstības apliecināšanas sistēmām par atbildīgo ir noteikta *CEN*/*Cenelec* un ir paredzēts, ka tai attiecīgajos saskaņotajos standartos ir jānosaka atbilstības apliecināšanas sistēmas. III pielikumā ir noteikts, ka atbilstoši Direktīvas 89/106 III pielikuma 2. [panta] i) [daļai] durvīm un vārtiem piemērojamā atbilstības apliecināšanas sistēma ir ražojuma atbilstības sertifikācija, ko veic apstiprināta sertifikācijas iestāde (t.s. 1. sistēma).

B — *Valsts tiesības*

19. Avārijas izejām izmantoto durvju atvēršanas pierīču uzstādīšanu un ekspluatāciju attiecībā uz drošību ugunsgrēka gadījumā Itālijā reglamentē iekšlietu ministra 2004. gada 3. novembra dekrēts [6].

III — Fakti, pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

20. 2005. gada maijā sabiedrība *Carp* saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar sabiedrību *Ecorad* par trīs tādu alumīnija ārdurvju uzstādīšanu, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, minētās sabiedrības mītnē uzstādīja pirmās no šādām durvīm.

21. Durvis, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, ir ražojums, kas sastāv no divām daļām — durvīm un avārijas roktura —, ko savieno ražošanas laikā.

22. Veicot pārbaudi pēc durvju uzstādīšanas, tehniskie speciālisti sabiedrības *Ecorad* mītnē konstatēja, ka durvis neatbilst pamatprasībām, kas ir izvirzītas Lēmuma 1999/93 2. un 3. pantā un Direktīvā 89/106. Līdz ar to sabiedrība *Ecorad* uzskatīja, ka līgums nav pienācīgi izpildīts, un par durvīm nesamaksāja. *Ecorad* turklāt pieprasīja, lai sabiedrība *Carp* apliecinātu, ka ir izpildījusi atbilstības apliecināšanas sistēmas Nr. 1 nosacījumus durvju uzstādīšanai. Tā kā minēto durvju uzstādīšanā nebija ievērota atbilstības apliecināšanas sistēma, kompetentā iestāde varēja sodīt sabiedrību *Ecorad* un pieprasīt, lai uzstādītās durvis tiktu nomainītas.

23. Pamatojoties uz to, ka nebija veikta samaksa, sabiedrība *Carp* 2005. gada 1. augustā Itālijā iesniedza prasību *Tribunale Ordinario di Novara* (turpmāk tekstā — "iesniedzējtiesa"), lūdzot konstatēt līguma neizpildi. Tiesvedībā iesniedzējtiesā sabiedrība *Ecorad* apstiprināja, ka līgumā par durvju piegādi un uzstādīšanu ir iekļauti noteikumi, ka "durvīm jāatbilst visiem Kopienu un valsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem", un lūdza iesniedzējtiesu atcelt durvju piegādes līgumu tajā ietverto saistību neizpildes dēļ.

24. Tā kā iesniedzējtiesa uzskatīja, ka lēmuma pieņemšanai pēc būtības ir nepiecie-

6 — Iekšlietu ministra 2004. gada 3. novembra dekrēts "Noteikumi par avārijas izejām izmantoto durvju atvēršanas pierīču uzstādīšanu un ekspluatāciju attiecībā uz drošību ugunsgrēka gadījumā" (Decreto dell'Ministero dell'interno 3 novembre 2004 "Disposizioni relative all'installazione ed alla manutenzione dei dispositivi per l'apertura delle porte installate lungo le vie di esodo, relativamente alla sicurezza in caso d'incendio") (2004. gada 18. novembra *GURI* Nr. 271).

šama Kopienu tiesību interpretācija, tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai Lēmuma 1999/93/EK 2. un 3. punkts un II un III pielikums ir jāinterpretē tādējādi, ka durvis, kuras ir paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, nevar ražot uzņēmēji (galdnieki), kas nav izpildījuši atbilstības apliecināšanas sistēmas Nr. 1 nosacījumus?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Lēmuma 1999/93/EK 2. un 3. panta un II un III pielikuma noteikumi, neatkarīgi no tā, vai Eiropas Standartizācijas komiteja (*CEN*) ir pieņēmusi tehniskus standartus, ir juridiski saistoši no minētā lēmuma spēkā stāšanās dienas attiecībā uz atbilstības apliecināšanas procedūras veidu, kas ir jāievēro tādu durvju ražotājiem (galdniekiem), kuras ir paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem?

3) Vai Lēmuma 1999/93/EK 2. un 3. pants un II un III pielikums ir jāuzskata par spēkā neesošiem, jo tie ir pretrunā samērīguma principam tiktāl, ciktāl tie uzliek pienākumu visiem ražotājiem ievērot atbilstības apliecināšanas procedūru Nr. 1, lai tie pašu ražotām un ar avārijas rokturiem aprīkotām durvīm varētu uzlikt *CE* marķējumu (kas piešķir *CEN* pilnvaras pieņemt attiecīgus tehniskos standartus)?"

25. Rakstveida procedūras laikā apsvērumus iesniedza sabiedrības *Carp* un *Ecorad*, Austrijas valdība un Komisija.

26. Tiesas sēdē, kas notika 2007. gada 25. janvārī, sabiedrības *Carp* un *Ecorad*, kā arī Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

IV — Analīze

A — *Pirmais prejudiciālais jautājums*

1) Lietas dalībnieku argumenti

27. Sabiedrība *Carp* apgalvo, ka atbilstoši Direktīvai 89/106 tādus būvizstrādājumus, kas pastāvīgi ir iekļaujami būvdarbos, kā,

piemēram, durvis un vārtus, var laist tirgū vienīgi tad, ja tie atbilst paredzētajam izmantošanas mērķim un pamatprasībām, kas izvirzītas interpretācijas aktos un izteiktas kā saskaņoti standarti.

28. Sabiedrība *Carp* uzsver, ka durvis, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, jāražo tā, lai, vienkārši nospiežot šādu rokturi, durvis varētu viegli atvērties uz ārpusi. Šādu durvju izmantošanas mērķis ir kādā konkrētā vietā esošām personām nodrošināt iespēju briesmu gadījumā šo vietu ātri atstāt. Šāda iemesla dēļ tādas durvis atšķiras no ugunsizturīgajām durvīm aizsardzībai pret ugunsgrēka un dūmu izplatīšanos. Tās ir paredzētas, lai aizturētu uguns un dūmu izplatību no vienas telpas uz citu. Sabiedrība *Carp* uzskata, ka atbilstoši Lēmumam 1999/93 ar rokturiem aprīkotu vai neaprīkotu durvju un vārtu atbilstības apliecināšanā un roktura atbilstības apliecināšanā jāiesaistās sertifikācijas iestādei.

29. Sabiedrība *Ecorad* apstiprina, ka no Direktīvas 89/106 II pielikuma 2. punkta un no Lēmuma 1999/93 skaidri izriet, ka tāda veida durvīm kā šajā lietā aplūkojamās ar avārijas rokturiem aprīkojamās durvis ir jāpiemēro atbilstības apliecināšanas sistēma Nr. 1.

30. Austrijas valdība norāda, ka Lēmuma 1999/93 2. pants kopā ar II pielikumu attiecas uz ugunsizturīgām durvīm, vārtiem un logiem aizsardzībai pret ugunsgrēka un dūmu izplatīšanos un uz durvīm, vārtiem un logiem izmantošanai avārijas izejām, kā arī uz ugunsizturīgu durvju un vārtu pierīcēm aizsardzībai pret ugunsgrēka un dūmu izplatīšanos un avārijas izejām, taču neattiecas uz durvīm, kas ir aprīkotas ar avārijas rokturiem, un uz pašiem avārijas rokturiem. Durvis, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, nav līdzvērtīgas durvīm, kuras paredzētas aizsardzībai pret ugunsgrēka izplatīšanos. Turklāt durvīm, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, līdz šim nav izstrādāti saskaņoti standarti, un tādēļ arī ražotāji, kuri neizpilda atbilstības apliecināšanas sistēmas Nr. 1 nosacījumus, var ražot šādas durvis.

31. Komisija apgalvo, ka Direktīva 89/106 un Lēmums 1999/93 attiecas uz būvizstrādājumiem, nevis uz šo ražojumu ražotājiem vai uzstādītājiem, jo tieši būvizstrādājumiem ir jāatbilst drošības pamatprasībām. Atbilstības apliecināšanas sistēma Nr. 1 attiecas uz ražojumu, nevis ražotāju, jo tās ietvaros tiek apliecināts, ka ražojumu var izmantot tam mērķim, kuram tas ir ražots, nevis tas, ka ražotājs ir kvalificēts šāda ražojuma ražošanai. Turklāt Direktīvu 89/106 un Lēmumu 1999/93 nav paredzēts piemērot tādos apstākļos, kādi pastāv pamata prāvā, jo nevienā no apstākļiem nav pārrobežu elementa. Nav tādu ar avārijas rokturiem aprīkojamām durvīm paredzētu tehnisku specifikāciju, kurās būtu ietvertas pamatprasības, saskaņoti standarti, Eiropas tehniskie apstiprinājumi vai valsts standarti, kas pazi-

ņoti Komisijai. Tikai attiecībā uz avārijas rokturiem ir pieņemts saskaņots standarts EN 1125 "Pierīces būvēm — Avārijas slēdzenes ar horizontālu stieni vadāmām avārijas izejām — Instrukcija un izmēģinājuma metodes" (Komisijas Paziņojums, īstenojot Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvu 89/106/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz būvizstrādājumiem) [7].

2) Ģenerāladvokātes vērtējums

32. Ievadā, pirms ķerties pie pirmā prejudiciālā jautājuma izskatīšanas, skaidri ir jānorāda, ka nepamatota ir Komisijas nostāja, ka Direktīva 89/106 un Lēmums 1999/93 attiecas uz būvizstrādājumiem, nevis to ražotājiem vai uzstādītājiem, jo būvizstrādājumiem ir jāatbilst drošības pamatprasībām. Direktīva 89/106 un Lēmums 1999/93 ir tiesību akti. Tiesību aktos reglamentē attiecības starp tiesību subjektiem, nevis starp tiesību objektiem. Ir iespējams reglamentēt arī attiecības starp tiesību subjektiem attiecībā uz noteiktiem tiesību objektiem, pie kuriem pieder arī būvizstrādājumi, kas ražotājam jāražo un attiecībā uz kuriem ražotājam ir jāiziet atbilstības apliecināšanas procedūra. Abu minēto tiesību aktu noteikumi ir formulēti tā, ka tie reglamentē saistībā ar atsevišķām būvizstrādājumu tehniskajām un fiziskajām pazīmēm pastāvošās attiecības starp ražotājiem un dalībvalstīm [8].

33. Atbildot uz pirmo prejudiciālo jautājumu, vispirms ir jānorāda, ka tā sauktajās jaunās pieejas ("new approach") [9] direktīvās, kurām pieskaitāma arī Direktīva 89/106, netiek sīki izklāstītas visas attiecīgajam ražojumam izvirzītās prasības drošības jomā [10], bet gan tiek noteikts abstrakts drošības

7 — OV 2005, C 319, 1. lpp.

8 — Šāda teorija tiesību zinātnē izriet no viedokļa, ka tiesību normas reglamentē attiecības starp tiesību subjektiem, nevis tiesību objektiem. Atšķirības starp tiesību subjektiem un tiesību objektiem visskaidrāk ir redzamas lietu tiesību jomā. Piemēram, var norādīt uz slovēņu tiesībzinātnieka profesora Juharta [*Juhart*] sniegto lietu tiesību definīciju, kurš uzskata, ka lietu tiesības attiecībās starp privātpersonām regulē īpašuma un valdījuma tiesiskās attiecības (skat. Juhart, M., Tratnik, M., Vrenčur, R., *Stvarno pravo*, Ļubļana, 2007, 39. lpp.). Profesors Larencs [*Larenz*] un profesors Vulfs [*Wolf*] aizstāv līdzīgu nostāju un apgalvo, ka lietu tiesības regulē privātpersonu attiecības saistībā ar to varu pār lietām (Larenz, K., Wolf, M., *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, 9. izdevums, Minhene, 2004, 12. lpp.).

9 — T.s. jaunās pieejas direktīvu apskatu meklēt šādos rakstos: Klindt, T, *Der "new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*, *EuZW* 5/2002, 133.–136. lpp., un Langner, D., "Technische Vorschriften und Normen", skat.: Dauses, M. (red.), *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, 1. sējums, Minhene, 2004, 55.–105. punkts.

10 — Röhl, H. C., Schreiber, Y., *Konformitätsbewertung in Deutschland*, Konstance, 2006, http://www.ub.uni-konstanz.de/kops/volltexte/2006/1933/, 49. lpp.

līmenis, kas ražojumam jānodrošina, piemēram, patērētāju tiesību aizsardzības jomā [11].

34. Uzbūves ziņā Direktīva 89/106 no citām t.s. jaunās pieejas direktīvām atšķiras īpaši tādēļ, ka būtībā tajā tikai ir noteiktas procedūras. Būvizstrādājumiem izvirzāmās pamatprasības [12] ir precizētas interpretācijas dokumentos, kā arī uz minētajiem dokumentiem balstītajos saskaņotajos standartos vai Eiropas tehnisko apstiprinājumu pamatnostādnēs [13]. Jāpiebilst arī, ka, atšķirībā no citām jaunās pieejas direktīvām, Direktīvā 89/106 ir paredzēts, ka saskaņotie standarti, kas pieņemti, pamatojoties uz minēto direktīvu, pēc to publicēšanas un pārejas perioda beigām dalībvalstīm būs saistoši [14]. Tiesībzinātnieku skatījumā Direktīva 89/106 kļūst piemērojama tikai pakāpeniski, līdz ar saskaņotu standartu izstrādāšanu atsevišķiem ražojumiem vai ražojumu grupai. Kamēr šādi standarti vēl nav piemērojami, piemēro spēkā esošās valsts tiesību normas [15]. Šāda iemesla dēļ Lēmumā 1999/93 paredzēto atbilstības apliecināšanas procedūru nevar analizēt, īsumā neaplūkojot Kopienu tehnisko regulējumu.

35. No brīža, kad ražotājs pirmo reizi tirgū laiž preci, uz to attiecas visi Kopienu tiesību akti, kas saistīti ar preču brīvu apriti iekšējā tirgū [16]. Minētajos tiesību aktos ir reglamentētas galvenokārt trīs jomas: tehniskie standarti un noteikumi, piekļuve tirgum un tirgus uzraudzība [17]. Minētajos tiesību aktos ir meklējami arī noteikumi par ražojumu tehnisko drošumu [18].

36. Pastāv divas metodes, kā ražotājs, ražojot vai citādi izgatavojot preces, kas tiks laistas apritē, var nodrošināt savu ražojumu atbil-

11 — Klindt, *Der "new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*, 134. lpp.

12 — Ģenerāladvokāts Mazaks [*Mazák*] secinājumos lietā C-254/05 ir apstiprinājis, ka t.s. jaunās pieejas direktīvu pielikumos ietverto prasību galvenā pazīme ir tā, ka ar šādām prasībām tiek fiksēts vienīgi rezultāts, kas būtu jāsasniedz, un riski, kuri būtu jānovērš, bet netiek paredzēti tehniskie risinājumi šāda mērķa īstenošanai (ģenerāladvokāta Jana Mazaka [*Ján Mazák*] 2007. gada 8. februāra secinājumi lietā C-254/05 Komisija/Beļģija, 2007. gada 7. jūnija spriedums, Krājums, I-4269. lpp., 33. punkts).

13 — Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 69. punkts.

14 — Ģenerāladvokāta Jana Mazaka secinājumi lietā Komisija/Beļģija (minēti 12. zemsvītras piezīmē), 35. punkts.

15 — Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 69. punkts.

16 — Klindt, *Der "new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*, 133. lpp.

17 — Röhl, Schreiber, *Konformitätsbewertung in Deutschland*, 49. lpp. Autori uzsver, ka tehnisko standartu ziņā ražojumiem izvirzītās prasības ir noteiktas abstrakti. Piekļuves tirgum jomā piekļuve tiek reglamentēta attiecībā uz katru ražojumu atsevišķi, bet tirgus uzraudzības jomā tiek reglamentēti riski, ko varētu radīt šis ražojums.

18 — Klindt, *"Spielzeugleuchten" an der Schnittstelle zwischen Niederspannungs-Richtlinie, Spielzeug-Richtlinie und technischer Normung*, *EuzW* 14/1998, 426. lpp. Autors uzskata, ka minēto noteikumu mērķis ir nodrošināt patērētāju un lietotāju preventīvu tehnisko aizsardzību.

stību tehniskajos standartos izvirzītajām tehniskajām un fiziskajām prasībām. Saskaņā ar pirmo metodi tas var ražojumus izgatavot atbilstoši tehniskajiem standartiem [19]. Saskaņā ar otro metodi tas principā ražojumus var izgatavot tā, lai tie atbilstu kādā noteiktā tiesību normā ietvertajām pamatprasībām [20], pirmkārt — tehniskās saskaņošanas pasākumus regulējošo direktīvu pielikumu noteikumiem. Šādu pieeju nevar piemērot, ja standarti ir obligāti.

37. Uz ražojumiem, kas izgatavoti atbilstoši saskaņotajiem tehniskajiem standartiem, attiecas atspēkojama prezumpcija, ka tie atbilst tehniskajām un fiziskajām pazīmēm, kas paredzētas tehniskajos noteikumos, it īpaši direktīvās par tehniskās saskaņošanas pasākumiem. Strīda gadījumā pienākums pierādīt ražojuma neatbilstību ir pretējai pusei [21], nevis ražotājam.

38. Šajā lietā, kā apgalvo Komisija un sabiedrība *Carp*, netiek apstrīdēts tas, ka ar avārijas rokturiem aprīkojamām durvīm paredzētie saskaņotie tehniskie standarti vēl nav piemērojami. Pamatojoties uz Komisijas pilnvarojumu [22], *CEN* [23] 2006. gada 3. februārī pieņēma saskaņoto standartu EN [24] 14351-1:2006, kurā ir noteiktas pamatprasības durvīm, vārtiem, logiem un slēģiem. Šie saskaņotie standarti būs jāpiemēro no 2009. gada 1. janvāra. Ņemot vērā vispārējo tiesību principu *tempus regit actum*, minēto standartu nevar uzskatīt par šajā lietā pie-

19 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā (OV L 204, 37. lpp.), 1. panta ceturtajā daļā ir paredzēts, ka "standarts" ir tehnisks parametrs, ko apstiprinājusi atzīta standartizācijas iestāde atkārtotai vai ilgstošai piemērošanai, atbilstība kam nav obligāta. Pastāv starptautiski, Eiropas un valsts standarti.

20 — Aubry-Caillaud, F., *La libre circulation des marchandises nouvelle approche et normalisation européenne*, Parīze, 1998, 216. lpp. Autors apstiprina, ka abos gadījumos ražojumam ir jāatbilst obligātajām prasībām.

21 — Tiesībzinātnē ir norādīts, ka saskaņoto standartu piemērošana nav obligāta. Strīda gadījumā pierādīšanas pienākums gulstas uz ražotāju. Ja ražotājs savu ražojumu izgatavošanā nepiemēro saskaņoto standartu, tam ir jāpierāda, ka ražojums atbilst direktīvā ietvertajām pamatprasībām. Līdz ar to tiesībzinātnē ir paredzēts, ka strīda pusēm vispirms ir jāpārbauda, vai attiecīgajam ražojumam pastāv saskaņoti standarti. Pat ja saskaņoti standarti pastāv, ir jāpārbauda, vai tie atbilst visām direktīvā paredzētajām prasībām. Kā šāds pierādījums kalpo atbilstības pārbaude (Dubois, L., Blumann, C., *Droit matériel de l'Union européenne*, 3. izdevums, Parīze, 2004, 290. lpp.; Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 44. punkts; Röhl, Schreiber, *Konformitätsbewertung in Deutschland*, 49. un 50. lpp.).

22 — *CEN*/*CENELEC* sniegtais pilnvarojums Nr. M/101 Standartizācijas darbu izpildei attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām, sauljumiem un attiecīgām pierīcēm piemērojamajiem saskaņotajiem standartiem (Mandate M/101 to *CEN*/*CENELEC* concerning the Execution of Standardisation Work for Harmonized Standards on Doors, Windows, Shutters and Related Building Hardware).

23 — *CEN* ir Eiropas Standartizācijas komitejas (*Comité européen de normalisation*) apzīmējums. Tā ir starptautiska bezpeļņas apvienība ar mītni Briselē, kas darbojas saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem un ko 1961. gadā izveidoja EEK un EBTA dalībvalstu nacionālās standartizācijas iestādes.

24 — *EN* ir jēdziena "European Norm" (Eiropas standarts) apzīmējums.

mērojamām tiesību normām. Tiesas judikatūrā tehnisko noteikumu jomā [25] gan ir pieļauta atkāpe no principa *tempus regit actum*. Tā, piemēram, lietā *Unilever Italia* [26] Tiesa ir paudusi nostāju, ka civilprocesā starp divām pusēm par līgumiska rakstura tiesībām un pienākumiem valsts tiesai jāliedz piemērot tādus valsts tehniskos noteikumus, kas izstrādāti pieņemto pasākumu ieviešanas atlikšanai noteiktajā periodā, kas paredzēts Direktīvas 83/189/EEK ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 94/10/EK (turpmāk tekstā — "Direktīva 83/189"), 9. pantā.

tas tiesības privātpersonām. Lietā *Unilever Italia* tika vērtēta situācija, kas izrietēja no apstākļa, ka Direktīvā 83/189 nebija noteikts tās tiesību normas materiāltiesiskais saturs, kas valsts tiesai bija jāpiemēro, lemjot pamata prāvā. Minētajā direktīvā privātpersonām netika piešķirtas ne tiesības, ne noteikti pienākumi [27]. Attiecīgais valsts tiesību akts — Itālijas likums Nr. 313 — tomēr acīmredzami neatbilda Direktīvas 83/189 procesuālajām normām, kurās bija paredzēts laikposms, kurā dalībvalstis nedrīkst pieņemt tāda veida noteikumus.

39. Tomēr ir jāuzsver, ka lieta *Unilever Italia* attiecās uz tehniskiem noteikumiem. Tiesa minētajā lietā turklāt tieši ir norādījusi, ka tā neattiecās uz situāciju, kad valsts tiesībās nav savlaicīgi transponēta direktīva, kurā piešķirta tiesības privātpersonām.

40. Tā kā saskaņotie standarti, kas izstrādāti ar avārijas rokturiem aprīkojamām durvīm, joprojām nav piemērojami, īpašajā sertifikācijas procedūrā jāvērtē šādu durvju atbilstība vienai no Direktīvas 89/106 I pielikumā paredzētajām pamatprasībām. Sertifikācijas un atbilstības apliecināšanas procedūras minētajā direktīvā nav regulētas pilnīgi un izsmeļoši. Katram būvizstrādājumam Komisija, pamatojoties uz Direktīvas 89/106 20. pantu un sadarbojoties ar pastāvīgo būvniecības komiteju, nosaka attiecīgo atbilstības apliecināšanas moduli [28]. Direktī-

25 — Direktīvas 98/34/EK 1. panta 9. punktā paredzēts, ka "tehniski noteikumi" ir tehniski parametri vai citas prasības, ieskaitot attiecīgus administratīvus noteikumus, kuru ievērošana ir obligāta, *de jure* vai *de facto*, tirdzniecības vai izmantošanas gadījumā kādā dalībvalstī vai lielākajā tās daļā, kā arī dalībvalstu normatīvie un administratīvie akti, kas aizliedz preces ražošanu, ievešanu, tirdzniecību vai izmantošanu.

26 — Tiesas 2000. gada 26. septembra spriedums lietā C-443/98 *Unilever* (*Recueil*, I-7535. lpp.). Itālijas tiesas izskatītā pamata prāva attiecās uz privāttiesisku strīdu starp *Central Food* un *Unilever Italia*. Atbilstoši pasūtījumam *Unilever* 1998. gada 29. septembrī *Central Food* piegādāja 648 litrus olīveļļas. Veicot preces pārbaudi, *Central Food* 1998. gada 30. septembrī iebilda, ka tā bija ar trūkumiem, un informēja *Unilever*, ka olīveļļa nebija marķēta atbilstoši Itālijas tiesību normām — likumam Nr. 313, kas Itālijas Republikas *Oficiālajā Vēstnesī* publicēts 1998. gada 29. augustā un stājies spēkā nākamajā dienā pēc publicēšanas; līdz ar to *Central Food* atteicās veikt samaksu par preci un lūdza, lai *Unilever* aizgādā olīveļļu no *Central Food* noliktavas.

27 — Spriedums lietā *Unilever Italia* (minēts šo secinājumu 26. zemsvītras piezīmē, 51. punkts).

28 — Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. punkts.

vas 89/106 III pielikumā ir noteiktas tikai atbilstības kontroles procedūras [29], ko pēc tam, īstenojot konkrētas preces atbilstības apliecināšanas moduli, var kombinēt. Direktīvas 89/106 III pielikuma 2. punktā tomēr ir definēti dažādi atbilstības apliecināšanas moduļi, kuros ir iekļautas dažādas atbilstības pārbaudes kombinācijas. Minētie moduļi paši par sevi nav juridiski saistoši [30], jo Komisija lēmumā par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanu var noteikt citu atbilstības apliecināšanas procedūru kombināciju. Komisija lēmumu, kurā tā izvēlas vienu vai vairākas atbilstības apliecināšanas procedūras, parasti pieņem vienlaicīgi ar lēmumu par standartizācijas pilnvarojuma piešķiršanu [31].

41. Padomes Lēmumā 90/683/EEK [32] ir izvirzīts nosacījums, ka rūpniecības ražojumus, uz kuriem attiecas tehniskās saskaņošanas direktīvas, var laist tirgū tikai tad, ja izgatavotājs uz tiem ir norādījis *CE* marķējumu.

42. Minētais lēmums tika atcelts un aizstāts ar Padomes Lēmumu 93/465/EK [33], kurā ietverti tādi paši noteikumi [34] attiecībā uz *CE* marķējumu. Saskaņā ar Padomes Lēmumu 93/465/EK atbilstības apliecināšanas procedūras pamatmērķis ir ļaut valsts iestādēm nodrošināt, ka ražojumi, ko piegādā tirgū, atbilst direktīvu noteikumos izklāstītajām prasībām, it īpaši attiecībā uz lietotāju un patērētāju veselības aizsardzību un drošību [35]. Šādi direktīvu noteikumi ir iekļauti pielikumos, kuros ir ietvertas pamatprasības, kas gan ir obligātas [36]. Lēmumā kā vispārējā tiesību normā ir paredzēts, ka ražojuma atbilstības kontrole norit divos posmos — ražojuma projektēšanas posmā un ražošanas posmā — un ka ražojumu drīkst laist tirgū

29 — Atbilstības kontroles procedūras ir uzskaitītas Direktīvas 89/106 III pielikuma 1. punktā: ražojuma modeļa sākotnējā testēšana, ko veic izgatavotājs vai apstiprināta iestāde; uzņēmumā ņemtu paraugu testēšana, ko veic izgatavotājs vai apstiprināta iestāde saskaņā ar noteiktu testēšanas plānu; uzņēmumā, brīvajā tirgū vai būvlaukumā ņemtu paraugu kontroltestēšana, ko veic izgatavotājs vai apstiprināta iestāde; piegādei sagatavotas vai piegādātas partijas paraugu testēšana, ko veic izgatavotājs vai apstiprināta iestāde; ražošanas procesa kontrole; uzņēmuma un ražošanas procesa kontroles sākotnējā inspekcija, ko veic apstiprināta iestāde; nepārtraukta ražošanas procesa kontroles uzraudzīšana, secinājumu izdarīšana un novērtēšana, ko veic apstiprināta iestāde.

30 — Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. punkts.

31 — *Ibidem*.

32 — Padomes 1990. gada 13. decembra Lēmums 90/683/EEK par atbilstības novērtējuma procedūru dažādu posmu moduļiem, ko paredzēts izmantot tehniskās saskaņošanas direktīvās (OV L 380, 13. lpp.).

33 — Padomes 1993. gada 22. jūlija Lēmums 93/465/EEK par atbilstības novērtējuma procedūru dažādu posmu moduļiem un noteikumiem par to, kā piestiprināt *CE* marķējumu, ko paredzēts izmantot tehniskās saskaņošanas direktīvās (OV L 220, 23. lpp.).

34 — Francijas tiesībzinātnieki, analizējot Francijas krimināltiesību normas, atzīst, ka preces laišanas tirgū bez *CE* marķējuma, kad tas bijis nepieciešams, uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu (Inforeg: "Le marquage CE: cahier pratique", *Cahiers de droit de l'entreprise*, 1/2006, 79.(81.) lpp.).

35 — Padomes Lēmuma 93/465/EEK Vispārīgo pamatnostādņu I.A punkta a) apakšpunkts.

36 — Ģenerāladvokāts Jans Mazaks apstiprina, ka atšķirībā no tehniskajiem standartiem pamatprasības ir obligātas (ģenerāladvokāta Jana Mazaka secinājumi šo secinājumu 12. zemsvītras piezīmē minētajā lietā Komisija/Beļģija, 33. punkts).

tikai pozitīvu rezultātu gadījumā [37]. Šāda iemesla dēļ var teikt, ka atbilstības kontroles procedūras ir obligātas.

43. No Direktīvas 89/106 2. panta 1. punkta skaidri izriet, ka būvizstrādājumus var laist tirgū vienīgi tad, ja tie atbilst pamatprasībām. Direktīvas 89/106 4. panta 6. punktu skatot kopsakarā ar 4. panta 2. punktu, tomēr jāsecina, ka būvizstrādājuma *CE* marķējums nozīmē, ka attiecīgais ražojums atbilst pamatprasībām. Tātad arī tiesībzinātnē attiecībā uz būvizstrādājumiem ir pausta nostāja, ka tos var laist tirgū tikai tādā gadījumā, ja uz tiem ir norādīts *CE* marķējums [38]. *CE* marķējums norāda, ka ražojums var likumīgi būt apritē Kopienā [39].

44. Atbilde uz jautājumu, kā nosakāms, vai konkrēts būvizstrādājums atbilst Direktīvas 89/106 I pielikumā izvirzītajām pamatprasībām, ir meklējama Lēmumā 1999/93. Atbilstības procedūra durvīm un vārtiem ar vai bez pierīcēm aizsardzībai pret ugunsgrēka un dūmu izplatīšanos, norit atbilstoši Lēmuma 1999/93 2. pantam, papildus ražotāja atbildībā izveidotai ražošanas kontroles sistēmai ražošanas procesa vai ražojuma novērtēšanā un uzraudzībā iesaistot akreditētu sertifikācijas iestādi. Lēmuma 1999/93 III pielikumā ir tieši paredzēts, ka durvīm ar pierīcēm, kas paredzētas aizsardzībai pret ugunsgrēka vai dūmu izplatīšanos, un durvīm, kuras paredzētas izmantošanai avārijas izejās, ir jāpiemēro atbilstības apliecināšanas sistēma Nr. 1.

45. Visbeidzot, ir jānosaka arī, vai durvis, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, var uzskatīt par Lēmuma 1999/93 II un III pielikumā minētajām durvīm un vārtiem ar vai bez attiecīgajām pierīcēm aizsardzībai pret ugunsgrēka vai dūmu izplatīšanos un durvīm izmantošanai avārijas izejās.

46. Tiesas sēdē atbildot uz Tiesas jautājumu, sabiedrības *Ecorad* un *Carp* skaidri apliecināja, ka attiecīgās ar avārijas rokturiem aprīkojamās durvis ir salikti izstrādājumi, kas sastāv no pašām durvīm un avārijas rokturiem. Šie izstrādājumi kalpo ātrai evakuācijai no ēkām. Sabiedrības *Ecorad* un *Carp* jau ir apstiprinājušas, ka kopš 2003. gada arī uz rokturiem ir jābūt norādītam *CE* marķējumam. Atbildē uz Tiesas jautājumu sabiedrība *Carp* un Komisija vēlreiz aplieci-

37 — Padomes Lēmuma 93/465/EEK Vispārīgo pamatnostādņu I.A punkta a), b) un c) apakšpunkts.

38 — Rocco, G., *L'etichettatura dei prodotti in commercio, Santarcandželo di Romanja*, 2006, 132. lpp.

39 — Finke, K., "Die europäische technische Normung", skat. Reichel, C., Schneider, H., Weyer, H. (red.), *Beiträge zum deutschen und europäischen Energierecht: Festschrift für Professor Dr. jur. Jürgen, F. Baur zum 60. Geburtstag*, Bādenbādene, 1998, 141.(147.) lpp., un Aubry-Caillaud, *La libre circulation des marchandises nouvelle approche et normalisation européenne*, 218. lpp.

nāja, sabiedrībai *Ecorad* šo argumentu neapstrīdot, ka *CE* marķējums ir jānorāda uz durvīm, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, kopumā, proti, uz visa ražojuma kopumā, kas kalpos kā ārdurvis [40] avārijas izejās vai kā durvis izejai no ēkas ārkārtas situācijā.

47. Aprakstot durvis, ko paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, piemēram, Lēmumā 1999/93 minētās durvis ar attiecīgām pierīcēm, kas uzstādītas avārijas izejās, būtiskākais ir sabiedrību *Ecorad* un *Carp* tiesas sēdē paustais arguments, ka pārdotās durvis, par kurām ir strīds pamata prāvā, kalpo kā ārdurvis ātrai evakuācijai no noteiktas vietas, un daļēji arī arguments, ka šīs durvis ir paredzētas izejai ārkārtas situācijā. Pietiek ar to, ka minētās durvis, ko izgatavojusi sabiedrība *Carp*, bija paredzēts uzstādīt kā ārdurvis ātrai evakuācijai no noteiktas vietas, lai uz šo ražojumu varētu attiecināt Lēmuma 1999/93 II un III pielikumā izmantoto vispārinājumu "durvis ar attiecīgajām pierīcēm, kas uzstādītas avārijas izejās".

40 — Par ārdurvīm es uzskatu durvis, kas atrodas ēku izejās.

48. Tāpēc iesaku Tiesai uz pirmo *Tribunale Ordinario di Novara* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Lēmuma 1999/93 2. un 3. panta, kā arī II un III pielikuma noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka durvis, kas atrodas ēkas izejā un kuras ir paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem, taču kuru atbilstība nav apliecināta, piemērojot atbilstības apliecināšanas sistēmu Nr. 1, tirgū laist nedrīkst.

B — *Otrais prejudiciālais jautājums*

1) Lietas dalībnieku argumenti

49. Sabiedrība *Carp* uzskata, ka Lēmums 1999/93 ir adresēts tikai dalībvalstīm un nerada saistošas juridiskas sekas privātpersonu attiecībās, jo atbilstoši EKL 249. pantam lēmums ir saistošs tikai tā adresātiem. Komisija, pieņemot šādas tiesību normas, ir izpildījusi savu pienākumu noteikt atbilstības apliecināšanas sistēmu dažādiem durvju veidiem, pamatojoties uz Direktīvu 89/106, jo tādējādi ir paredzējusi noteiktu procedūras veidu, kas piemērojams, lai apliecinātu kāda ražojuma vai ražojumu grupas atbilstību saskaņā ar Direktīvā 89/106 ietvertajām specifikācijām. Komisija pilnvaro *CEN* izstrādāt tehniskos standartus, pamatojoties uz

kuriem, tā saskaņā ar tehniskajām specifikācijām nosaka pamatprasības konkrētam ražojumam un vienlaicīgi arī atbilstības apliecināšanas procedūru. Kad saskaņotais standarts ir pieņemts, dalībvalstis to transponē savās tiesību sistēmās. Tehniskās specifikācijas kļūst juridiski saistošas ražotājiem tikai transponēšanas brīdī.

50. Sabiedrība *Ecorad* uzsver, ka Komisija, pieņemot Lēmumu 1999/93, ir piemērojusi Direktīvas 89/106 13. panta 4. punktu. Atsaucoties uz EKL 249. pantu, sabiedrība *Ecorad* attiecībā uz lēmumu juridiskajām sekām apgalvo, ka lēmums ir juridiski saistošs un obligāts kopumā un visiem tā adresātiem. Lēmums, kas ir adresēts dalībvalstīm, savā ziņā ir līdzīgs direktīvai, jo atbilstoši tam dalībvalstīm ir jāveic konkrēta rīcība, kā arī tas jātransponē valsts tiesībās. Ja lēmums ietver tieši piemērojamas tiesību normas, valsts tiesībās tām ir tieša iedarbība.

51. Lēmums 1999/93 tika pieņemts, lai izstrādātu tehniskos standartus, kas varētu ietekmēt privātpersonu tiesības. Minētajā lēmumā ir paredzēta atbilstības apliecināšanas procedūra noteiktai ražojumu grupai. Taisnība, ka, tiklīdz tiks pieņemti tehniskie standarti, dalībvalstīm nāksies tos transponēt valsts tiesībās, lai gan jau būs ticis piemērots Lēmums 1999/93. Lēmumi, kas ir adresēti privātpersonām, paši par sevi ir tieši piemērojami, un tiem dalībvalstīs ir tieša iedarbība. Lēmums 1999/93 ir juridiski saistošs un tieši piemērojams ražotājiem, kas darbojas Itālijas tirgū.

52. Austrijas valdība uzskata, ka nav jāatbild uz otro jautājumu.

53. Komisijas skatījumā Lēmuma 1999/93 2. pantu un II pielikumu piemēro tad, ja pastāv tehniskas specifikācijas Direktīvas 89/106 nozīmē. Komisija tomēr uzskata, ka Lēmuma 1999/93 3. pantu un III pielikumu nepiemēro, tā kā nepastāv saskaņoti standarti. Tiesas sēdē Komisija vēlreiz paskaidroja, ka Lēmumam 1999/93 nav juridiski saistošu seku privātpersonu attiecībās. Privātpersonas varot atsaukties tikai uz valsts tiesību normām, ar kurām minētais lēmums ir transponēts valsts tiesībās.

2) Ģenerāladvokātes vērtējums

54. Vispirms ievadā ir jānorāda, ka Komisijas lēmumu par atbilstības apliecināšanas meto-

des vai metožu izvēli praksē parasti pieņem vienlaicīgi ar lēmumu par standartizācijas pilnvarojuma piešķiršanu [41], kurš ir adresēts dalībvalstīm.

55. EKL 249. pantā ir uzskaitīti Kopienu tiesību aktu veidi [42]. Minētā panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka lēmumi uzliek saistības kopumā tiem, kam tie ir adresēti. Minētajā pantā tomēr ir noteiktas tikai lēmumu juridiskās sekas, nevis juridiskais raksturs. Šī iemesla dēļ iesniedzējtiesas jautājums par to, vai Lēmuma 1999/93 2. un 3. panta un II un III pielikuma noteikumi ir juridiski saistoši, ir jāsaprot tā, ka lēmumam ir tieša iedarbība. Ņemot vērā iesniedzējtiesas trešo jautājumu, otro jautājumu nevar *a contrario* interpretēt tā, ka tas attiecas uz lēmuma spēkā esamību. Līdz ar to ir jāanalizē, vai lēmumam, kurš ir adresēts visām dalībvalstīm kopumā, ir tieša iedarbība un vai šāda tieša iedarbība ir vertikāla vai horizontāla.

56. Runājot par tiesību aktu tiešo iedarbību, Kopienu tiesībās nošķir pilnīgu un daļēju tiešo iedarbību. Pilnīga tiešā iedarbība nozīmē, ka Kopienu tiesību aktā ir piešķirtas tiesības privātpersonu savstarpējās attiecībās (*horizontālā tiešā iedarbība*) un privātpersonu attiecībās ar dalībvalsti (*vertikāla augšupvērsta tiešā iedarbība*), kā arī publiskas pilnvaras attiecībās starp valsti un privātpersonu (*vertikāla lejupvērsta tiešā iedarbība*). Kad tiesību aktam ir daļēja tiešā iedarbība, tajā tiesības privātpersonām piešķir vienīgi attiecībās ar dalībvalsti (*vertikālā augšupvērstā tiešā iedarbība*) [43].

57. Lēmuma adresāti EKL 249. panta nozīmē var būt gan privātpersonas, gan dalībvalsts vai pat visas dalībvalstis [44].

58. Ja lēmums ir adresēts noteiktām privātpersonām, lēmumu, kas pieņemts, par juridisko pamatu izmantojot EKL 249. panta ceturto daļu, var pielīdzināt administratīvam aktam [45]. Tiesībzinātnē turklāt ir atzīts, ka

41 — Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. punkts.

42 — Schmidt, G., skat.: von der Groeben/Schwarze, EKL 249. pants, 15. un 16. punkts.

43 — Sauron, J. L., *L'application du droit de l'Union européenne en France*, 2. izdevums, Parīze, 2000, 39. un 40. lpp. Autors uzskata, ka atsevišķos gadījumos direktīvas un lēmumi var būt tikai ar augšupvērstu tiešu piemērojamību.

44 — Oppermann, T., *Europarecht*, 3. izdevums, Minhene, 2005, 169. lpp.; Fischer, H. G., *Europarecht*, 3. izdevums, Minhene, 2001, 79. lpp.; Öhlinger, T., Potacs, M., *Gemeinschaftsrecht und staatliches Recht*, 3. papildizdevums, Vīne, 2006, 12. lpp.; Blumann, C., Dubois, L., *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 2. izdevums, Parīze, 2005, 416. lpp.; Greaves, R., "The Nature and Binding Effect of Decisions under Article 189 EC", *European Law Review*, 21(1996), 3.(3. un 4.) lpp., Mager, U., *Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform, Europarecht* 36(2001), 661. (663.) lpp.

45 — Minētais arguments, bez šaubām, ir derīgs tikai tiesību sistēmās, kurās administratīvs akts ir individuāls tiesību akts, piemēram, Vācijā, Austrijā un Slovēnijā (skat. Schütz, H. J., Bruha, T., König, D., *Casebook Europarecht*, Minhene, 2004, 156. lpp.).

lēmums, kas adresēts noteiktām privātpersonām, ir individuāls tiesību akts [46], kas nav vispārsaistošs un abstrakti piemērojams [47]. Tā kā konkrētai privātpersonai vai vairākām noteiktām privātpersonām adresēta lēmuma noteikumi dalībvalstīm nav jātransponē valsts tiesībās ar iekšēju tiesību aktu, lēmumam tā adresātu attiecībās ar dalībvalsti [48] var būt tieša iedarbība, uz ko var atsaukties, ceļot prasību valsts tiesās [49].

59. Lēmums, kas adresēts visām dalībvalstīm, seku ziņā ir vispārsaistošs tiesību akts [50]. Komisijas Lēmuma 1999/93 saturs ir līdzīgāks direktīvai nekā kolektīvam lēmumam [51], kas reglamentē konkrētas tiesiskas attiecības [52].

60. Ja iestāžu pieņemta lēmuma mērķis ir Kopienu tiesību īstenošanas saskaņošana, tas parasti ir adresēts dalībvalstīm. Šāds lēmums

46 — Blumann, Dubois, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 419. lpp.

47 — Lenaerts, K., van Nuffel, P., Bray, R., *Constitutional Law of the European Union*, 2. izdevums, Londona, 2006, 780. un 781. lpp.; van Raepenbusch, Sean, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 4. izdevums, Brisele, 2005, 373. lpp. Pēdējais no minētajiem autoriem uzsver, ka regulāri ir sarežģīti nošķirt normatīvu aktu un kolektīvu lēmumu, kas adresēts visām dalībvalstīm. Vācijas tiesībzinātnē tiek aizstāvēts viedoklis, ka EKL 249. panta ceturtajā daļā paredzētais lēmums Kopienu iestādēm un struktūrām kalpo kā tiesību akts individuālu jautājumu juridiski saistošam noregulējumam (Schütz, Bruha, König, *Casebook Europarecht*, 156. lpp.).

48 — Schütz, Bruha, König, *Casebook Europarecht*, 167. lpp.; Schmidt, G., skat. von der Groeben/Schwarz, Art. 249 EG, 46. punkts.

49 — Jacqué, J. P., *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 3. izdevums, Parīze, 2004, 575. lpp.

50 — Tiesībzinātnē pastāv uzskats, ka lēmumi, kas adresēti visām dalībvalstīm, ir "kvazileģislatīvi tiesību akti", jo principā tie ietver dalībvalstu pienākumus pret sabiedrību vispār, nevis pret konkrētām personām (skat. Greaves, *The nature and Binding Effect of Decisions under Article 189 EC*, 4. un 10. lpp.). Citi tiesībzinātnieki pauž viedokli, ka, ņemot vērā līdzības ar direktīvu juridisko raksturu privātpersonu savstarpējās attiecībās, visām dalībvalstīm adresētiem lēmumiem nevar būt horizontāla iedarbība (Jacqué, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 575. lpp.). Vācijas tiesībzinātnē pastāv nostāja, ka direktīvai raksturīgais tiešās vertikālās iedarbības ierobežojums attiecībā uz privātpersonām ir piemērojams arī dalībvalstij adresētiem lēmumiem (Vogt, M., "Die Rechtsform der Entscheidung als Mittel abstrakt genereller Steuerung"; Schmidt-Assmann, E., Schöndorf, B. (red.), *Der Europäische Verwaltungsverbund*, Tūbingena, 2005, 232. lpp.).

51 — Kolektīvam lēmumam ir vairāki adresāti, taču patiesībā tas ir uzskatāms par vairākiem individuāliem lēmumiem (ģenerāladvokāta Morisa Lagrānža [*Maurice Lagrange*] 1962. gada 20. novembra secinājumi apvienotajās lietās 16/62 un 17/62 *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes* u.c./Padome, 1962. gada 14. decembra spriedums, *Recueil*, 930. lpp.). Šajā sakarā ir interesanti salīdzinājumam izvēlēties kolektīva lēmuma definīciju Slovēnijas tiesībās. Proti, vispārējo administratīvo procesu regulējošā Slovēnijas likuma 217. panta 1. punktā kolektīvs lēmums ir definēts šādi: "Kad kāda lieta skar lielu skaitu konkrētu personu, ir iespējams attiecībā uz šīm personām pieņemt vienu vienīgu lēmumu; minētās personas ir jāuzskaita lēmuma rezolutīvajā daļā, un pamatojuma daļā ir jāizklāsta pamatojums attiecībā uz katru personu individuāli un, ciktāl tas skar konkrēto personu".

52 — Blumann, Dubois, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 420. lpp. Autori apgalvo, ka Komisijas lēmumus, kas adresēti visām dalībvalstīm, to "leģislatīvā rakstura" jeb vispārpiemērojamības dēļ praksē publicē Eiropas Savienības *Oficiālajā Vēstnesī*, lai arī EKL 254. pantā nav paredzēts, ka tas būtu jādara. EKL 254. pantu analizējot no valodas viedokļa, ir gūts apliecinājums tam, ka *Oficiālajā Vēstnesī* publicē tikai tos lēmumus, ko atbilstoši EKL 251. pantā paredzētajai koplēmuma procedūrai ir pieņēmis Eiropas Parlaments kopā ar Padomi; *Oficiālajā Vēstnesī* nepublicē Komisijas vispārīgos lēmumus, kas ir adresēti dalībvalstīm.

dalībvalstīs ir vispārsaistošs un abstrakti piemērojams [53]. Ja šādu situāciju salīdzina ar valsts tiesībām, Kopienu iestādes lēmums, kas ir adresēts visām dalībvalstīm, pēc satura ir līdzīgs valsts pārvaldes iestādēm adresētām valdības instrukcijām, kas ir paredzētas kādas tiesību normas īstenošanai. Šāds lēmums dalībvalstīm ir jātransponē valsts tiesībās. Līdz ar to Lēmuma 1999/93 1. un 2. pantā faktiski dalībvalstīm ir norādīts veids, kā durvju, logu, slēģu, aizvirtņu, žalūziju, sauljumu un to pierīču atbilstības apliecināšanas procedūrā būtu jāievieš Direktīva 89/106. Vienlaicīgi minētajās tiesību normās skaidri un bez nosacījumiem dalībvalstīm ir noteikts, kā īstenojama durvju, logu, slēģu, aizvirtņu, žalūziju, sauljumu un to pierīču atbilstības apliecināšanas procedūra. Šī iemesla dēļ Lēmuma 1999/93 1. un 2. panta saturs ir līdzīgs direktīvai.

61. Tiesa ir atzinusi, ka "dalībvalstīm adresētu lēmumu saistošais spēks attiecas uz visām adresātvalsts iestādēm, tostarp tiesu iestādēm. Tāpēc, ņemot vērā Kopienu tiesību pārākumu, [..] valstu tiesām ir jāatturas piemērot iekšējus tiesību aktus un it īpaši, kā tas ir šajā lietā, tiesību aktus par negodīgu konkurenci un pārdošanu ar papildu atlīdzību, kuru īstenošana varētu radīt šķēršļus Kopienas lēmuma izpildei" [54] [neoficiāls tulkojums].

62. Lēmumiem, kas ir adresēti visām dalībvalstīm, atsevišķos gadījumos ir tieša iedarbība, līdz ar to uz lēmumiem var atsaukties arī trešās personas [55].

53 — Mager, U., *Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform*, 664. lpp. Autors norāda, ka minētā iemesla dēļ visām dalībvalstīm adresēts lēmums un direktīva satura ziņā ir līdzīgi. Pirmās instances tiesa 2004. gada 25. maija rīkojumā lietā T-264/03 *Schmoldt* u.c./Komisija (Krājums, II-1515. lpp., 94. punkts) ir atzinusi, ka Komisijas 2003. gada 9. aprīļa lēmums 2003/312/EK par atsauču publicēšanu attiecībā uz siltumizolācijas izstrādājumu, ģeotekstilmateriālu, stacionārā ugunsdzēšanas aprīkojuma un ģipša bloku standartiem saskaņā ar Padomes Direktīvu 89/106/EEK (OV L 114, 50. lpp.), kas adresēts visām dalībvalstīm, ir "vispārīga rakstura" tiesību akts. Minētais visām dalībvalstīm adresētais lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz Direktīvas 89/106 5. panta 1. punktu, kurā ir paredzēts, ka gadījumā, ja dalībvalsts vai Komisija uzskata, ka saskaņotie standarti, Eiropas tehniskie apstiprinājumi vai pilnvarojumi neatbilst Direktīvas 2. un 3. panta noteikumiem, minētā dalībvalsts vai Komisija, sniedzot attiecīgu pamatojumu, par to informē komiteju, kas minēta 19. pantā. Komiteja steidzami sniedz atzinumu. Ņemot vērā minētās komitejas atzinumu un pēc apspriešanās ar komiteju, kas izveidota saskaņā ar Direktīvu 83/189/EEK, attiecībā uz saskaņotajiem standartiem Komisija informē dalībvalstis, ja attiecīgie standarti vai apstiprinājumi jāatsauc publikācijās, kas minētas 7. panta 3. punktā. Pirmās instances tiesa prasību noraidīja, jo prasītājs nebija pierādījis, ka viņš bija individuāli skarts. Tiesa 2005. gada 16. septembra rīkojumā prasību, kas vērsta pret Pirmās instances tiesas rīkojumu, atzina par daļēji nepieņemamu un pārējā daļā to noraidīja (lieta C-342/04 P *Schmoldt* u.c./Komisija (Krājumā nav publicēts).

54 — Tiesas 1987. gada 21. maija spriedums lietā 249/85 *Albako* (*Recueil*, 2345. lpp., 17. punkts). Norādītajā lietā Tiesa lēma prāvā starp margarīna ražotāju un Vācijas lauksaimniecības tirgus intervences iestādi, kas attiecās uz pasākumiem, ko Vācijas iestāde īstenoja, pamatojoties uz Komisijas lēmumu par sviesta tirdzniecību.

55 — Schmidt, G., skat. von der Groeben/Schwarze, Art. 249 EG, 46. punkts. Tiesībzinātnē tomēr ir norādīts, ka, lai noteiktu, vai visām dalībvalstīm adresētam lēmumam ir tieša iedarbība, jāpārbauda arī attiecīgā lēmuma raksturs, konteksts un saturs, kam ir jābūt tādam, lai būtu iespējama lēmuma tieša iedarbība tiesiskajās attiecībās starp adresātu un trešām personām (Lenaerts, van Nuffel, Bray, *Constitutional Law of the European Union*, 781. lpp.). Daļa Vācijas tiesībzinātnieku pat uzskata, ka lēmumiem, kas ir adresēti visām dalībvalstīm, tieša iedarbība piemīt tādos pašos apstākļos (die gleichen Voraussetzungen) kā direktīvām. (Schütz, Bruha, König, *Casebook Europarecht*, 167. lpp.). Es tomēr nevaru piekrist formulējumam "tādos pašos apstākļos", it īpaši, ja ņem vērā Tiesas 1979. gada 5. aprīļa spriedumu lietā 148/78 *Ratti* (*Recueil*, 1629. lpp.), 1982. gada 19. janvāra spriedumu lietā 8/81 *Becker* (*Recueil*, 53. lpp.), kā arī 1988. gada 20. septembra spriedumu lietā 190/87 *Moormann* (*Recueil*, 4689. lpp.). No minētajiem spriedumiem izriet, ka tad, ja direktīva ir pareizi transponēta valsts tiesībās, tā privātpersonas skar dalībvalsts ieviesto īstenošanas pasākumu formā. Grūtības rodas tikai tad, ja dalībvalsts direktīvu ir transponējusi nepareizi, it īpaši ja direktīvas noteikumi nav īstenoti pēc tam noteiktā termiņa beigām vai tajos privātpersonām ir paredzētas tiesības attiecībās ar valsti. Šādā gadījumā privātpersonas tiesības attiecībās ar dalībvalsti, kas nav transponējusi direktīvu vai nav nodrošinājusi direktīvas pareizu transponēšanu, prasīt direktīvas beznosacījumu un pietiekami precīzu piemērošanu ir pamatotas ar EKL 249. panta trešo daļu un EKL 10. pantu.

63. Judikatūrā kopš 70. gadu sākuma ir analizēta doma, ka "principā noliegt, ka attiecīgās personas varētu prasīt lēmumā ietverto saistību izpildi, būtu pretrunā lēmuma saistošajam spēkam, kas ir nostiprināts Līguma 189. pantā [56]; it īpaši tādos gadījumos, kad Kopienu iestādes lēmumā kādai dalībvalstij vai visām dalībvalstīm ir noteikušas pienākumu rīkoties noteiktā veidā, tiesību akta lietderīgā iedarbība tiktu vājināta, ja privātpersonām attiecīgajā valstī tiktu liegts uz to atsaukties tiesvedības nolūkos un valsts tiesām — to ņemt vērā kā Kopienu tiesību sastāvdaļu; lēmumam var nebūt tāda pati juridiskā ietekme kā normatīvam aktam, taču tas neizslēdz, ka galīgais rezultāts, ko juridiskā izpratnē veido privātpersonu iespēja uz to atsaukties tiesvedības nolūkos, ir tāds pats kā tieši piemērojamam normatīvam aktam" [57] [neoficiāls tulkojums].

64. Lai dalībvalstīm adresētu lēmumu varētu uzskatīt par tieši piemērojamu, lēmumā dalībvalstij uzliktajām saistībām ir jābūt "bez nosacījumiem un pietiekami skaidrām un precīzām, lai varētu radīt tiešu iedarbību attiecībās starp dalībvalstīm un privātpersonām" [58]. "Tas, ka lēmumā dalībvalstīm, kurām tas ir adresēts, ir atļauts atkāpties no šī paša lēmuma skaidriem un precīziem noteikumiem, pats par sevi minētajiem noteikumiem neatņem tiešu iedarbību. Īpaši ir jānorāda, ka šādi noteikumi var būt ar tiešu iedarbību, ja šādi pieļautu atkāpju izmantošana ir pakļauta tiesas kontrolei" [59] [neoficiāls tulkojums].

65. Vērtējot iepriekš norādīto judikatūru, var konstatēt, ka tajā attiecībā uz lēmumiem ir analizēta tikai vertikālā augšupvērstā tiešā iedarbība, proti, privātpersonas tiesības, ceļot prasību pret dalībvalsti, atsaukties uz dalībvalstij vai visām dalībvalstīm adresētu lēmumu. Šajā lietā nav strīda par to, ka tiesvedībā pret Itālijas valsts iestādēm, proti, Itālijas valsti, par pamatprasībām, kas izvirzītas ar avārijas rokturiem aprīkojamām durvīm, sabiedrība *Carp* ir tiesīga atsaukties uz Lēmuma 1999/93 noteikumiem. Šajā lietā tomēr pastāv jautājums par civiltiesisku strīdu starp divām privātpersonām. Tātad ir

56 — Jaunajā redakcijā — EKL 249. pants.

57 — Tiesas 1970. gada 6. oktobra spriedums lietā 9/70 *Grad* (*Recueil*, 825. lpp., 5. punkts), 1970. gada 21. oktobra spriedums lietā 20/70 *Lesage* (*Recueil*, 861. lpp., 5. punkts) un 1970. gada 21. oktobra spriedums lietā 23/70 *Haselhorst* (*Recueil*, 881. lpp., 5. punkts).

58 — Skat. spriedumu lietā *Grad* (minēts šo secinājumu 57. zemsvītras piezīmē, 9. punkts). Tiesa minētajā lietā ir atzinusi, ka Padomes 1965. gada 13. maija lēmumam 65/271/EEK, ar ko dalībvalstīm ir aizliegts kopīgo apgrozījuma nodokļa sistēmu apvienot ar īpašiem nodokļiem, ko iekasē apgrozījuma nodokļa vietā (OV 1965, 88, 1500. lpp.), var būt tieša iedarbība privātpersonu attiecībās ar dalībvalstīm, kurām šis lēmums adresēts, un no lēmuma izriet minēto privātpersonu tiesības uz to atsaukties valsts tiesās.

59 — Tiesas 1992. gada 10. novembra spriedums lietā C-156/91 *Hansa Fleisch Ernst Mundt* (*Recueil*, I-5567. lpp., 15. punkts). Minētajā lietā Tiesa, ņemjot par to, vai kādam lēmumam par nodokļu iekasēšanu, atbilstoši Padomes 1985. gada 29. janvāra Direktīvai 85/73/EEK (OV L 32, 14. lpp.) veicot svaigas gaļas pārbaudi un uzraudzību, ir tieša iedarbība, atsaucās uz Tiesas 1974. gada 4. decembra spriedumu lietā 41/74 *Van Duyn* (*Recueil*, 1337. lpp.), kurā Tiesa lēmusi par direktīvu vertikālo augšupvērsto tiešo iedarbību.

jāizvērtē visām dalībvalstīm adresētā Lēmuma 1999/93 horizontālā tiešā iedarbība.

66. Tiesībzinātnē pastāv nostāja, ka lēmumiem, kas adresēti visām dalībvalstīm, nav horizontālas tiešas iedarbības [60]. Šāds secinājums ir izdarīts, pamatojoties uz to, ka judikatūra par direktīvu horizontālo tiešo iedarbību "lielā mērā" ir piemērojama arī lēmumiem, kas adresēti dalībvalstīm [61]. Judikatūrā par direktīvu horizontālo tiešo iedarbību tradicionāli tiek aizstāvēta nostāja, ka "direktīva pati nevar radīt pienākumus privātpersonām un tādējādi uz to nevar atsaukties attiecībā pret privātpersonām" [62] [neoficiāls tulkojums]. Tāpēc "pat direktīvas norma, kas ir skaidra, precīza un bez nosacījumiem un kuras mērķis ir privātpersonām piešķirt tiesības vai uzlikt pienākumus, nav piemērojama prāvā starp privātpersonām" [63]. Tiesībzinātnē ir atzīts, ka judikatūrā ir paredzēts aizliegums privātpersonai attiecībās ar citu privātpersonu atsaukties uz direktīvu, pat ja ir izpildīti tiešas iedarbības nosacījumi [64].

67. Jaunākajā judikatūrā lietā *Mangold* [65] Tiesa direktīvu ir piemērojusi divu privātpersonu horizontālajās attiecībās. Tā ir pirmā lieta, kurā Tiesa ir lēmusi par diskrimināciju vecuma dēļ. Es uzskatu, ka šīs lietas izskatīšanā vispirms ir jāizvērtē lietā *Mangold* taisītā sprieduma 74. un 75. punkts. Minētā sprieduma rezolutīvās daļas 2) punktā Tiesa ir noteikusi: "Kopienu tiesības un it īpaši 6. panta 1. punkts Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju [nodarbinātības un darba jomā] (turpmāk tek-

60 — Sauron, *L'application du droit de l'Union européenne en France*, 39. un 40. lpp.

61 — Jacqué, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 575. lpp. Lai pamatotu secinājumu, ka judikatūra par direktīvu tiešo iedarbību lielā mērā ir attiecināma arī uz lēmumiem, autors atsaucas uz spriedumu lietā *Grad* (minēts šo secinājumu 57. zemsvītras piezīmē) un spriedumu lietā *Hansa Fleisch* (minēts šo secinājumu 59. zemsvītras piezīmē).

62 — 1986. gada 26. februāra spriedums lietā 152/84 *Marshall* (*Recueil*, 723. lpp., 48. punkts), 1994. gada 14. jūlija spriedums lietā C-91/92 *Faccini Dori* (*Recueil*, I-3325. lpp., 20. punkts), 1996. gada 7. marta spriedums lietā C-192/94 *El Corte Inglés* (*Recueil*, I-1281. lpp., 15. punkts) un 1998. gada 16. jūlija spriedums lietā C-355/96 *Silhouette International Schmied* (*Recueil*, I-4799. lpp., 36. punkts). Norādītajā judikatūrā horizontālas tiešas iedarbības neesamība ir mazināta, nosakot, ka, piemērojot valsts tiesību normas, neatkarīgi no tā, ka būtu jāpiemēro vecākas vai jaunākas tiesību normas nekā direktīva, valsts tiesai minētās tiesību normas ir jāinterpretē cik vien iespējams atbilstoši direktīvas noteikumiem un mērķim, lai tādējādi sasniegtu direktīvā izvirzītos mērķus un ievērotu EKL 249. panta prasības.

63 — 2004. gada 5. oktobra spriedums apvienotajās lietās no C-397/01 līdz C-403/01 *Pfeiffer* u.c. (Krājums, I-8835. lpp., 109. punkts).

64 — Isaac, G. un Blanquet, M., *Droit général de l'Union européenne*, 9. izdevums, Parīze, 2006, 279. lpp. Autori šādā situācijā saskata ierobežojumu iespējai nodrošināt privātpersonu tiesību ievērošanu.

65 — 2005. gada 22. novembra spriedums lietā C-144/04 *Mangold* (Krājums, I-9981. lpp.). Minētās lietas faktiskos apstākļus var rezumēt šādi: Verners Mangolds [*Werner Mangold*] 2003. gadā 56 gadu vecumā atbilstoši Vācijas tiesību normām noslēdza darba līgumu uz noteiktu laiku. Minētajās Vācijas tiesību normās ir paredzēta iespēja noteiktos apstākļos ar darba ņēmējiem, kam ir vairāk nekā 52 gadi, noslēgt darba līgumus uz noteiktu laiku. Tā kā Mangolds uzskatīja, ka šādi darba līgumam piemērojami ierobežojumi ir uzskatāmi par prettiesiskiem, jo tiesību normas par darba līgumu noslēgšanu uz noteiktu laiku diskriminē gados vecākus darba ņēmējus un tādējādi ir pretrunā Direktīvai 2000/78, viņš cēla prasību Minhenes *Arbeitsgericht* [Darba strīdu tiesa] un prāvas ietvaros apgalvoja, ka, kaut arī viņa darba līgumā ietvertie noteikumi par darba tiesisko attiecību ilguma ierobežojumu atbilst Vācijas tiesību normām, tie nav spēkā, jo ir pretrunā Kopienu tiesību normām.

stā — "Direktīva 2000/78") [66], ir interpretējams tādā veidā, ka tas aizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu [..], kurā, ja vien nepastāv cieša saikne ar iepriekšējo darba līgumu uz nenoteiktu laiku, kas ir noslēgts ar to pašu darba devēju, bez ierobežojumiem ir atļauts noslēgt darba līgumus uz noteiktu laiku, ja darba ņēmējs ir sasniedzis 52 gadu vecumu. Valsts tiesai ir jānodrošina, ka pilnībā tiek ievērots vispārējais princips, kas aizliedz diskriminmāciju vecuma dēļ, nepiemērojot tādas valsts tiesību normas, kuras ir pretrunā šim principam, kaut arī vēl nav beidzies minētās direktīvas transponēšanai noteiktais termiņš" [67]. Ņemot vērā, ka lietā *Mangold* pamata prāva attiecās uz tādu līguma noteikumu likumību, kuros ir paredzēts darba līguma termiņa ierobežojums, norādītais sprieduma rezolutīvās daļas 2) punkts ir jāsaprot tā, ka pamata prāvā starp divām privātpersonām — darba ņēmēju un darba devēju — valsts tiesa nedrīkst piemērot tādas valsts tiesību normas, kas neatbilst Kopienu tiesībām.

68. Tiesa pie šāda secinājuma nonāca, pamatojuma daļā norādot, ka "pašā Direktīvā 2000/78 nav nostiprināts vienlīdzīgas attieksmes princips nodarbinātības un darba jomā. Saskaņā ar šīs direktīvas 1. pantu tās vienīgais mērķis ir "noteikt [vispārēju] sistēmu, lai apkarotu diskriminmāciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ", un pats princips, saskaņā ar kuru ir aizliegta šāda veida diskriminācija, kā tas izriet no minētās direktīvas pirmā un ceturtā apsvēruma, ir atrodams dažādos starptautiskos instrumentos un dalībvalstu kopējās konstitucionālajās tradīcijās" [68].

69. "Princips, kas aizliedz diskriminmāciju vecuma dēļ, ir jāuzskata par Kopienu tiesību vispārējo principu." [69] Spriedumā lietā *Mangold* izmantotos argumentus var salīdzināt ar tiem, kas it īpaši ir pazīstami Vācijas konstitucionālajās tiesībās attiecībā uz teoriju par pamattiesību netiešo iedarbību uz trešām personām (*mittelbare Drittwirkung der Grundrechte*). Atbilstoši Vācijas tiesībzinātnieku nostājai sekretāres darba līgumā ietverts līgumisks noteikums, ka līgums ir izbeidzams laulības noslēgšanas gadījumā, nav spēkā [70]. Šāda līgumiska noteikuma spēkā neesamība ir pamatojama ar to, ka tas ir pretrunā tā principa būtībai [71], kas nostiprināts Vācijas pamatlikuma (*Grundgesetz*, turpmāk tekstā — "*GG*") 6. panta

66 — OV L 303, 16. lpp.

67 — Spriedums lietā *Mangold* (minēts šo secinājumu 65. zemsvītras piezīmē, rezolutīvā daļa).

68 — Spriedums lietā *Mangold* (minēts šo secinājumu 65. zemsvītras piezīmē, 74. punkts). Šajā sakarā var rasties jautājums, kāpēc Tiesa vispirms runā par starptautiskiem instrumentiem un dalībvalstu kopējām konstitucionālajām tradīcijām, un tikai pēc tam par Kopienu tiesību vispārējo principu.

69 — Spriedums lietā *Mangold* (minēts šo secinājumu 65. zemsvītras piezīmē, 75. punkts).

70 — Mannsen, G., *Staatsrecht II: Grundrechte*, 4. izdevums, Minhene, 2005, 31. un 32. lpp. Autors pauž uzskatu, ka konstitucionālajās tiesībās privātpersona ar pamattiesībām tiek aizsargāta no iespējamiem tiesību pārkāpumiem no valsts puses, nevis attiecībās ar citām privātpersonām. Privāttiesību jomā likumdevējam pamattiesības tomēr jāievēro tieši.

71 — Badura, P., *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*, 3. izdevums, Minhene, 2003, 107. lpp.

1. punktā [72]. *GG* 6. panta noteikumi ir piemērojami kā pamatnostādnes vispārēju klauzulu piemērošanai. Vācijas civillikuma (*Bürgerliches Gesetzbuch*, turpmāk tekstā — "*BGB*") 138. panta 1. punktā ir iekļauta vispārēja klauzula par tiesību aktiem, kas ir pretēji labiem tikumiem (*contra bonos mores*) [73]. Valsts tiesai ir jāņem vērā valsts pamatlēmums aizsargāt laulību un ģimeni. Tiesību normas par līgumu spēkā esamību tai jāinterpretē atbilstoši pamattiesībām [74], un līdz ar to ir jāatzīst, ka darba līguma noteikumi, kas ir pretrunā laulības un ģimenes aizsardzības prasībai, nav spēkā, jo šāds līgums neatbilst sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības morāles principiem.

70. Šāda argumentācija *a simili ad simile* ir attiecināma arī uz lietu *Mangold*. Tiesa ir vēlējusies uzsvērt aizlieguma diskriminēt vecuma dēļ būtību un norādīt šādas diskriminācijas skarto darbinieku juridiskās aizsardzības iespējas. Aizliegums diskriminēt vecuma dēļ Kopienu tiesībās ir konceptuāls un vērtību sistēmā sakņots svarīgs lēmums, lai gan tas ir ietverts direktīvā, kam principā nav horizontālas tiešas iedarbības. Saskaņā ar EKL 10. pantu dalībvalstīm šāds vērtībās sakņots atzinums ir jāņem vērā. Dalībvalstu struktūrām un valsts iestādēm, pieņemot lēmumus privātpersonu tiesisko attiecību jomā, ir jāņem vērā arī fundamentāli vērtībās sakņoti atzinumi un Kopienu tiesību normās ietverti lēmumi. Tas ir lietā *Mangold* taisītā sprieduma *ratio legis*. Minētajā spriedumā ir norādīts veids, kā valsts tiesām būtu jārīkojas prāvās par it kā notikušu diskrimināciju vecuma dēļ, ja valsts tiesībās tā nav regulēta tāpat kā Kopienu tiesībās. Līdz ar to nav nekādu pamatotu iemeslu, kuru dēļ citās jomās būtu jāatkāpjas no pastāvīgās judikatūras, kurā ir noliegts, ka direktīvu noteikumiem un visām dalībvalstīm adresētiem lēmumiem būtu tieša iedarbība.

71. Jautājums par Lēmuma 1999/93 horizontālo tiešo iedarbību jānošķir no līgumsaistību neizpildes vai daļējas izpildes jēdziena definīcijas. Tas, vai Kopienu tiesībās tādu ar avārijas rokturiem aprīkojamu avārijas durvju piegāde, kas nav apliecinātas atbilstoši atbilstības apliecināšanas sistēmai Nr. 1, ir uzskatāma par līguma neizpildi vai vismaz par līguma nepilnīgu izpildi, nav saistīts ar atbilstības apliecināšanas sistēmas Nr. 1 piemērošanu privātpersonu savstarpējās attiecībās. No Kopienu tiesību viedokļa saistošā, t.i., obligātā prasība veikt būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanu attiecas vienīgi uz ražotāja un dalībvalsts attiecībām, nevis uz divu privātpersonu savstarpējām attiecībām.

72. Tāpēc iesaku Tiesai uz *Tribunale Ordinario di Novara* otro prejudiciālo jautājumu

72 — *Art. 6 Abs. 1 Grundgesetz: Ehe und Familie stehen unter dem besonderen Schutze der staatlichen Ordnung* (laulība un ģimene tiek pakļauta īpašai valsts aizsardzībai).

73 — *§ 138 Abs. 1 BGB: Ein Rechtsgeschäft, das gegen die guten Sitten verstößt, ist nichtig* (tiesību akts, kas ir pretējs labiem tikumiem, nav spēkā).

74 — Badura, *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*, 110. lpp.

atbildēt tā, ka Lēmuma 1999/93 2. un 3. pantam, kā arī II un III pielikumam prāvās starp privātpersonām nav horizontālas tiešas iedarbības un ka minētajās tiesību normās privātpersonai nav paredzētas tiesības šādu prāvu ietvaros uz Lēmumu 1999/93 atsaukties prasījumos pret otru pusi.

C — *Trešais prejudiciālais jautājums*

1) Lietas dalībnieku argumenti

73. Sabiedrība *Carp* uzskata, ka Lēmums 1999/93 ir prettiesisks un šajā sakarā norāda, ka Lēmumā 1999/93 nav pamatots, kāpēc ir jāpieprasa, lai tiktu piemērota atbilstības apliecināšanas sistēma Nr. 1. Tā kā minētajā lēmumā nav pamatojuma, tas ir pretrunā EKL 253. pantam. Lēmumā turklāt nav ievērots samērīguma princips un brīvas konkurences princips.

74. Attiecībā uz samērīguma principu sabiedrība *Carp* vispirms uzsver, ka ar avārijas rokturiem aprīkojamas durvis būtībā ir paredzētas, lai cilvēkiem nodrošinātu iespēju ātri atstāt savu atrašanās vietu. Sabiedrība *Carp* turklāt norāda, ka brīdī, kad durvju ražotājs saņem durvīs iemontējamos rokturus, tie jau ir marķēti ar *CE* marķējumu. Līdz ar to atbilstības apliecināšanas procedūra *CE* marķējuma saņemšanai jāorganizē tā, lai tiktu nodrošināts durvju drošums un netiktu nesamērīgi ietekmēta ražotāja darbība. Atbilstības apliecināšanas sistēma Nr. 1, kurā ir prasīta sertifikācijas iestādes iesaistīšanās, nav ne piemērota, ne arī vajadzīga, lai garantētu ar avārijas rokturiem aprīkotu durvju drošumu, jo tādu pašu drošumu var garantēt, izmantojot citas Direktīvā 89/106 norādītās atbilstības apliecināšanas sistēmas, kas mazāk apgrūtina ražotāju un tāpat nodrošina, ka ražojums atbilst tehniskajām specifikācijām.

75. Sabiedrība *Carp* uzskata, ka Lēmums 1999/93 ir pretrunā arī EKL 2. pantā un EKL 98. pantā nostiprinātajam brīvas konkurences principam, jo rada priekšrocības personām, kuras tirgū groza un ierobežo konkurenci. Amatniekiem un mazajiem ražotājiem nav pietiekami daudz līdzekļu, lai durvju izgatavošanā piemērotu atbilstības apliecināšanas sistēmu Nr. 1, tādēļ tiem durvju izgatavošanu nāktos pārtraukt. Otrkārt, lielie un vidējie uzņēmumi, kuriem jau ilgu laiku ir atbilstības apliecināšanas sistēmas Nr. 1 prasībām atbilstošais ISO 9000 sertifikāts, ir privileģētā stāvoklī.

76. Sabiedrība *Ecorad* par trešo jautājumu nostāju nepauž un atstāj atbildi Tiesas ziņā.

77. Komisija un Austrijas valdība uzskata, ka uz trešo jautājumu nav jāatbild.

2) Ģenerāladvokātes vērtējums

78. Ievadā jānorāda, ka "tikai valsts tiesa, kas izskata lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpašo raksturu, var novērtēt, ņemot vērā lietas specifiskās īpašības, gan to, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību" [75]. Tādējādi, tā kā uzdotie prejudiciālie jautājumi ir par Kopienu tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem lēmums [76].

79. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru "[Tiesa] var atteikties pieņemt lēmumu par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka pieprasītajai Kopienu tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamata prāvā pastāvošo faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav darīti zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai uz tai uzdotajiem jautājumiem sniegtu lietderīgu atbildi" [77].

80. Šajā lietā Tiesas atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu nešķiet noderīga tiesvedībai pamata prāvā.

81. Pamata prāvā iesniedzējtiesa ir uzdevusi trīs jautājumus. Otrais un trešais jautājums ir savstarpēji saistīti. Trešais jautājums, kas attiecas uz Lēmuma 1999/93 spēkā esamību, ir atkarīgs no konkrētas atbildes uz otro jautājumu. Atbildei uz trešo jautājumu, kas attiecas uz Lēmuma 1999/93 spēkā esamību, pamata tiesvedībā ir nozīme tikai tad, ja tiek sniegta atbilde uz otro jautājumu, proti, ka Lēmumam 1999/93 ir tieša horizontālā iedarbība un ka tādējādi tas ir saistošs privātpersonām, ja starp tām rodas strīds. Tā kā Lēmumam 1999/93 tomēr nav tiešas horizontālās iedarbības, tas nav piemērojams tiesvedībā vai attiecībās starp privātpersonām, un tāpēc jautājumam par minētā lēmuma spēkā esamību nav nozīmes, lai pieņemtu lēmumu pamata tiesvedībā, kas norisinās iesniedzējtiesā.

82. Līdz ar to iesaku Tiesai uz *Tribunale Ordinario di Novara* trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka Lēmuma 1999/93 spēkā esamība nav jāvērtē.

75 — 2000. gada 9. marta spriedums lietā C-437/97 *EKW* un *Wein & Co.* (*Recueil*, I-1157. lpp., 52. punkts) un 2003. gada 4. decembra spriedums lietā C-448/01 *EVN* un *Wienström* (*Recueil*, I-14527. lpp., 74. punkts).

76 — 2006. gada 28. septembra spriedums lietā C-150/05 *van Straaten* (Krājums, I-9327. lpp., 33. punkts).

77 — 2006. gada 11. jūlija spriedums lietā C-13/05 *Chacón Navas* (Krājums, I-6467. lpp., 35. punkts) un 76. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *van Straaten*, 34. punkts.

V — Secinājumi

83. Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, iesaku Tiesai uz *Tribunale Ordinario di Novara* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Komisijas 1999. gada 25. janvāra Lēmuma 1999/93/EK par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanas procedūru saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/106/EEK 20. panta 2. punktu attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām un sauljumiem [un attiecīgām pierīcēm] 2. un 3. pants, kā arī II un III pielikums ir jāinterpretē tādējādi, ka durvis, ko ir paredzēts aprīkot ar avārijas rokturiem un kuru atbilstība nav apliecināta, piemērojot atbilstības apliecināšanas sistēmu Nr. 1, tirgū laist nedrīkst;

2) Komisijas 1999. gada 25. janvāra Lēmuma 1999/93/EK par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanas procedūru saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/106/EEK 20. panta 2. punktu attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām un sauljumiem [un attiecīgām pierīcēm] 2. un 3. pantam un II un III pielikumam prāvās starp privātpersonām nav horizontālas tiešas iedarbības, un minētajās tiesību normās privātpersonai nav paredzētas tiesības šādu prāvu ietvaros uz Lēmumu 1999/93 atsaukties prasījumos pret otru pusi;

3) par Komisijas 1999. gada 25. janvāra lēmuma par būvizstrādājumu atbilstības apliecināšanas procedūru saskaņā ar Padomes Direktīvas 89/106/EEK 20. panta 2. punktu attiecībā uz durvīm, logiem, slēģiem, aizvirtņiem, žalūzijām un sauljumiem [un attiecīgām pierīcēm] spēkā esamību nav jālemj.